

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

ક્રિમિનલ અપીલ નં.૧૫૩૬/૨૦૦૩

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

સહી/-

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના

૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના
---	---	----

=====

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિ.

ટી કોળી રમેશભાઈ દેવાભાઈ અને પ....સામાવાળા(ઓ)/સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા નં. ૧ તરફે સુશ્રી મોનાલી એચ. ભટ્ટ, એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસ્યુક્યુટર

સામાવાળા/સામાવાળા નં. ૧ – ૬ તરફે શ્રી આશિષ એમ. ડગલી, વકીલ

=====

કોરમ: ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૨૫/૦૨/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. સંબંધિત પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોની દલીલો સાંભળી.

૨. આ અપીલ મારફત, અપીલકર્તા – રાજ્ય, તારીખ ૧૭.૦૯.૨૦૦૩ના ન્યાયાધીશ, અતિરિક્ત સત્ર અદાલત, ફાસ્ટ ટ્રેક અદાલત, સુરેન્દ્રનગર દ્વારા સત્ર કેસ નં. ૮૨/૨૦૦૨ માં પસાર કરાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા અને હુકમથી અસંતોષ અનુભવે છે, જેના દ્વારા તમામ આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતા ની કલમ ૪૯૮-એ, ૩૦૬ અને ૧૧૪ હેઠળ દંડનીય ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ છૂટકારો આપવામાં આવ્યો હતો.

૩. ફરિયાદ પક્ષનો સંક્ષિપ્ત કેસ તથા ૦૮.૦૭.૨૦૦૨ના રોજ બનેલી ઘટનાનું વર્ણન નીચે મુજબ છે :-

પ્રભા – ફરિયાદીની પુત્રીનો આરોપી નં. ૧ – રમેશ સાથે ઘટનાની તારીખ પૂર્વે આશરે ચાર વર્ષથી વિવાહ થયો હતો. આ વૈવાહિક સંબંધમાંથી બે સંતાનો છે. આરોપી નં. ૨ અને ૪ અનુક્રમે મૃતકના નાનો નાંદોઈ અને નાની નાંદ છે. આરોપી નં. ૩ અને ૫ અનુક્રમે મૃતકના સસરા અને સાસુ છે. આરોપી નં. ૬ મૃતકની મોટી નાંદ છે.

લગ્ન પછી, પ્રભા સંયુક્ત કુટુંબમાં તેના સાસરિયાઓ સાથે રહેવા લાગી. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે બધા આરોપીઓ ઘરની કામગીરીના કારણે મૃતકને હેરાન કરતા હતા, તેઓ નાની-નાની બાબતોમાં તેની સાથે ઝઘડો કરતા હતા અને તેને માર પણ મારતા હતા. વધુમાં, અપૂરતું દહેજ લાવવાના બાબતે પણ

તેના પર કટુ વાણીપ્રહાર કરવામાં આવતા હતા. આ સતત હેરાનગતિથી કંટાળી જઈ, દુર્ભાગ્યપૂર્ણ દિવસે, મૃતકએ પોતાના શરીર પર કેરોસિન છાંટી અને પોતાના બે બાળકો સાથે જાતે જ આગ લગાવીને આત્મહત્યા કરી હતી.

આ હકીકતોને આધારે, ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને પોલીસએ તપાસ પૂર્ણ કર્યા બાદ, ઉપરોક્ત ગુનાઓ બદલ સામાવાળાઓ સામે ચાર્જશીટ દાખલ કર્યું હતું.

અભિયુક્તોએ આરોપોનો દોષ સ્વીકાર્યો નહોતો અને પોતાનું વાદવિચારણ થવાની માગણી કરી હતી. ત્યારબાદ, ફરિયાદ પક્ષે પુરાવા રજૂ કર્યા અને વાદવિચારણા પૂર્ણ થયા બાદ, માનનીય અધિક સત્ર ન્યાયાધીશે પોતાના ચુકાદો અને હુકમ દ્વારા તમામ અભિયુક્તોને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા.

૪. ફરિયાદ પક્ષે અનેક સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી અને અનેક મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાંથી કેટલાક નીચે મુજબ છે :-

વિગતો	આંક
તબીબી અધિકારી – ડૉ. નટવરભાઈ રાઠોડ	૧૪
ફરિયાદી – માંજીભાઈ સતાભાઈ	૨૩
કુવર્નેન, પતિના મંજિભાઈ	૨૫
મેઘજીભાઈ સવસિભાઈ મકવાણા	૨૬

બાબુલાલ સવસિભાઈ મકવાણા	૨૭
લલિતભાઈ મણજીભાઈ મકવાણા	૨૮
રમેશભાઈ માંજીભાઈ મકવાણા	૨૯
સુરેશભાઈ મંજિભાઈ મકવાણા	૩૦
પુનાભાઈ રામજીભાઈ મકવાણા	૩૧
પંચસાક્ષી બીજલભાઈ દેવાભાઈ દુધરેજિયા	૩૨
એએસઆઈ ગંગારામ અમરદાસ સોલંકી	૩૫
તપાસ અધિકારી પીએસઆઈ	૩૯

૫. ઉપરોક્ત હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, વિદ્વાન અધિક જાહેર અભિયોજક શ્રીમતી મોનાલી એચ. ભટ્ટે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે આંક ૨૩ પરના ફરિયાદી – મંજિભાઈની સાક્ષી પર વિશ્વાસ કરવો જોઈએ હતો, જેમણે પોતાની સાક્ષીમાં જણાવ્યું છે કે ઘટનાથી ૨૦ દિવસ પહેલાં મૃતક પોતાના પિતૃગૃહે ગઈ હતી અને તે સમયે તેમણે ફરિયાદીને જણાવ્યું હતું કે તેણીને તેના વૈવાહિક ઘરમાં શારીરિક અને માનસિક ત્રાસ આપવામાં આવતો હતો. વધુમાં, મૃતકની માતા – કુવારબેનની આંક ૨૫ પરની સાક્ષીનું મૂલવણું જોઈએ હતું, જેમણે પોતાની પુત્રી (મૃતક)ને આપવામાં આવતા ત્રાસનું વર્ણન કર્યું હતું. વિદ્વાન અધિક સત્ર ન્યાયાધીશનો ચુકાદો ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૯૮-એના તત્વો વિરુદ્ધ

છે અને ફરિયાદ તથા સાક્ષ્યના સંયુક્ત વાંચન પરથી પણ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૯૮-એ હેઠળના ગુનાઓ તમામ આરોપીઓ સામે સાબિત થાય છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે આરોપીઓએ આરોપિતની મૃત્યુમાં દુષ્પ્રેરણા આપી હતી અને પોસ્ટમોર્ટમ નોંધમાંથી પણ તે સ્પષ્ટ થાય છે. તેથી, રજૂ કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન અધિક સત્ર ન્યાયાધીશનો ચુકાદો અને હુકમ આ અદાલત દ્વારા રદ કરવામાં આવવો જોઈએ.

૬. બીજી તરફ, સામાવાળાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ એમ. ડગલી જણાવે છે કે આ તેર વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન વધુ એક વિકાસ એ થયો છે કે મૃતકના માતાપિતાએ વિવાદનો સમાધાન કરી લીધો છે. ઉપરાંત, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે પોતાના સુવિચારિત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો છે અને તેથી આ વડી અદાલત દ્વારા ઉક્ત ચુકાદામાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવાની આવશ્યકતા નથી.

૭. નીચલી અદાલત દ્વારા અપાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે આ અદાલતમાં દાખલ થતી અપીલની સુનાવણીને માર્ગદર્શિત અને નિયમિત કરનારા સિદ્ધાંતો સર્વોચ્ચ અદાલતે અનેક ચુકાદાઓમાં અત્યંત સંક્ષિપ્ત રીતે સ્પષ્ટ કર્યા છે. વિષય પર આગળ વધતાં પૂર્વે અને આ અદાલત નીચલી અદાલતમાં પ્રગટ થતા વાસ્તવિક પરિદૃશ્ય તરફ જતાં પૂર્વે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે અપીલ સાંભળવા માટેના સિદ્ધાંતોનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય રહેશે, જે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વારંવાર પુનરોચ્ચારિત કરવામાં આવ્યા છે. ખાસ કરીને,

“એસ. ગોવિંદરાજુ વિ. કર્ણાટક રાજ્ય”ના કેસમાં તાજેતરના ચુકાદામાં, જેનો અહેવાલ (૨૦૧૩) ૧૫ એસસીસી ૩૧૫ માં છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે આ એક સુસ્થાપિત કાનૂની સિદ્ધાંત છે કે અસાધારણ પરિસ્થિતિઓમાં, અપીલ અદાલતે, બળજબરીના કારણોસર, નીચલી અદાલત દ્વારા અપાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદાને રદ કરવામાં સંકોચ ન રાખવો જોઈએ, જો નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા તારણો તર્કવિરુદ્ધ જણાય, એટલે કે જો નીચલી અદાલત દ્વારા પહોંચવામાં આવેલા નિષ્કર્ષો રેકૉર્ડ પરની પુરાવા સામગ્રીથી વિરુદ્ધ હોય, અથવા પુરાવાના સંચાલન અંગેનો સમગ્ર અભિગમ સ્પષ્ટપણે ગેરકાયદેસર જણાય, જેનાથી ન્યાયનું અર્પણ ભંગાય, અથવા જો તેનો ચુકાદો અયોગ્ય હોય અને કાયદા તથા કેસના તથ્યોની ભ્રાંતિપૂર્ણ સમજ પર આધારિત હોય. સર્વોચ્ચ અદાલતે વધુમાં ઠરાવ્યું હતું કે આવું કરતી વેળાએ, અપીલ અદાલતે આરોપીના હિતમાં નિર્દોષતાની ધારણા ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ, તથા એ પણ કે નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ નિર્દોષ છૂટકારો એવી નિર્દોષતાની ધારણાને વધુ દૃઢ બનાવે છે.

૮. વધુમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે બાસપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, જે (૨૦૧૪) ૫ એસ.સી.સી. ૧૫૪ માં પ્રકાશિત છે, તેમાં ઠરાવ્યું હતું કે નીચલી અદાલત દ્વારા અપાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદાને પલટવો માત્ર ત્યારે જ શક્ય છે, જ્યારે નીચલી અદાલતનો ચુકાદો તર્કવિરુદ્ધ હોય, અને માત્ર એટલા કારણો કે અપીલ

અદાલતના મત મુજબ ભિન્ન દષ્ટિકોણ શક્ય છે, નીચલી અદાલતનાં તારણોને સામાન્ય રીતે પલટવા જોઈએ નહીં.

૯. સર્વોચ્ચ અદાલતના રાજ્ય ગોવા વિ. સંજય ઠાકરન અને અન્યના કેસમાં આપેલ તાજેતરના નિર્ણયમાં, જે (૨૦૦૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૫ માં અહેવાલિત છે, અદાલતે આવા કેસોમાં વડી અદાલતની સત્તાઓને પુનઃઉચ્ચારિત કરી છે. ઉક્ત નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૧૬માં અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે :—

૧૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધ અપીલમાં સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વેળાએ અપીલ અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં હસ્તક્ષેપ નહીં કરે, સિવાય કે નીચલી અદાલતનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ કાયદાવિરુદ્ધતા વડે દૂષિત થયો હોય અને પ્રાપ્ત થયેલું નિષ્કર્ષ કોઈ પણ વાજબી વ્યક્તિ દ્વારા મેળવાઈ શકે તેમ ન હોય; અને તેથી, આ નિર્ણયને તર્કવિરુદ્ધ તરીકે વર્ગીકૃત કરવો પડે. માત્ર એટલા કારણે કે બે દષ્ટિકોણ શક્ય છે, અપીલ અદાલત નીચલી અદાલત દ્વારા આપેલા ચુકાદાને ઉથલાવી દે એવો દષ્ટિકોણ સ્વીકારશે નહીં. તેમ છતાં, જો અપીલ અદાલતનું એવું માનવું હોય કે નીચલી અદાલત દ્વારા મેળવાયેલું નિષ્કર્ષ તર્કવિરુદ્ધ છે અને અદાલતે કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે તથા રેકૉર્ડ પરની મહત્વપૂર્ણ સાક્ષ્યની અવગણના કરી છે, તો અપીલ અદાલતને પુરાવાની પુનર્મૂલવણી કરવાની સત્તા છે. આવી પરિસ્થિતિમાં, રેકૉર્ડ પર મુકાયેલ સામગ્રીના આધારે ન્યાયસંગત નિર્ણય પર પહોંચવા માટે અને આરોપી પૈકી કોઈપણ પર તે આરોપિત કરાયેલા અપરાધના

આચરણ સાથે સંબંધિત છે કે નહીં તે જાણવા, અપીલ અદાલત પર પુરાવાની પુનર્મૂલવણી કરવાની ફરજ આવે છે.

૧૦. સર્વોચ્ચ અદાલતે રાજ્ય ઉત્તર પ્રદેશ વિ. રામ વીરસિંહ અને અન્ય, ૨૦૦૭ એઆઈઆર એસસીડબ્લ્યુ ૫૫૫૩ તરીકે અહેવાલિત, તથા ગિરજા પ્રસાદ (મૃત) દ્વારા વારસદારગણ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, ૨૦૦૭ એઆઈઆર એસસીડબ્લ્યુ ૫૫૮૯ તરીકે અહેવાલિત, ના કેસોમાં સમાન સિદ્ધાંત પ્રતિપાદિત કર્યો છે. આમ, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે આ અદાલત જે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સુસપષ્ટ છે.

૧૧. સર્વોચ્ચ અદાલતના મુકિયાહ અને અન્ય વિ. પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર દ્વારા પ્રતિનિધિત, તમિલનાડુ રાજ્ય (એઆઈઆર ૨૦૧૩ એસસી ૩૨૧) ના તાજેતરના નિર્ણયમાં પણ, સર્વોચ્ચ અદાલતે અનુચ્છેદ-૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે :

૪. કોઈ વિવાદ નથી કે નીચલી અદાલતે, ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાની મૂલવણી કરીને, તેમની સામે મૂકાયેલા આરોપોની બાબતમાં આરોપીઓને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો. રાજ્યની અપીલમાં, હાઈકોર્ટે, આક્ષેપિત હુકમ દ્વારા, આ નિર્ણય રદ કરીને આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ વાંચિત કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા અને જીવનપર્યંત સખત કારાવાસની સજા ફરમાવી. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી છે કે હાઈકોર્ટે નિર્દોષ

છૂટકારાના હુકમને દોષસિદ્ધિમાં ફેરવતાં પોતાના અધિકારક્ષેત્રની હદ વટાવી છે; તેથી, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે દાખલ થયેલી અપીલમાં વડી અદાલતની વ્યાપકતા અને સત્તાનો વિચાર કરીએ. આ અદાલતે અનેક ચુકાદાઓમાં વારંવાર સ્પષ્ટ કર્યું છે કે પ્રથમ અપીલી અદાલત તરીકે વડી અદાલત, ભલે નિર્દોષ છૂટકારા સામેની અપીલની જ સુનાવણી કરતી હોય, તો પણ સમગ્ર પુરાવાનું અવલોકન કરવાની અને આવશ્યક જણાય તો તેનું પુનર્મૂલ્યાંકન કરવાની અધિકારી પણ હતી અને તે માટે બાધ્ય પણ હતી; છતાં, હસ્તક્ષેપ કરવાનો નિર્ણય લેતી વખતે અદાલતે રેકૉર્ડ પુરાવાના આધારે આરોપસિદ્ધિ અંગે પૂર્ણ વિશ્વાસ પ્રાપ્ત કરવો જોઈએ, અને માત્ર એટલા માટે નહીં કે વડી અદાલત એક વધુ સંભવિત અથવા અલગ દૃષ્ટિકોણ લઈ શકતી હતી. ઉપરોક્ત સિવાય, જ્યાં સુધી અપીલના વિચારની વ્યાપકતા અને ઊંડાણનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી અપીલની સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે કોઈ ભેદભાવ કે અલગ અભિગમની કલ્પના કરવામાં આવી નથી, માત્ર એટલા કારણે કે એક અપીલ દોષસિદ્ધિ સામે હતી અને બીજી નિર્દોષ છૂટકારા સામે. [વિદે રાજ્ય રાજસ્થાન વિ. સોહન લાલ તથા અન્ય, (૨૦૦૪) ૫ એસ.સી.સી. ૫૭૩].

૧૨. નિર્દોષ છૂટકારાની અપીલમાં, અપીલીય અદાલતને અપીલ અદાલત આરોપીનો નિર્દોષ છૂટકારો કરતાં નીચલી અદાલત દ્વારા આપેલ કારણો સાથે સહમત હોય ત્યારે ચુકાદાનું પુનર્લેખન કરવાની કે નવા કારણો આપવાની આવશ્યકતા રહેતી નથી. આ ચુકાદાઓની કસોટી પર, તેમાં ઉચ્ચારેલા સિદ્ધાંતો

દર્શાવે છે કે ઉક્ત વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં નોંધાયેલ હકીકતી નિષ્કર્ષને તર્કવિરુદ્ધ કહી શકાય નહીં અને આ દષ્ટિકોણ હકીકતો પર આધારિત છે. ફરિયાદ પક્ષ દહેજની માંગ અને પ્રેરણા, એટલે કે આરોપો ઘર સુધી પહોંચાડવા માટેના મુખ્ય તત્વો સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હોવાથી.

૧૩. આ તબક્કે, ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૯૮-એ, ૩૦૬ અને ૧૧૪ ને પુનઃઉતારવી આવશ્યક છે, જે નીચે મુજબ છે:-

“૪૯૮-એ. સ્ત્રીના પતિ અથવા પતિના સગાએ તેને ફૂરતા આચરે. – જે કોઈ, કોઈ સ્ત્રીનો પતિ અથવા પતિનો સગો હોવા છતાં, એવી સ્ત્રી સાથે ફૂરતા આચરે, તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની સજા થશે અને તે દંડને પણ પાત્ર રહેશે।

૩૦૬. આત્મહત્યાનું દુષ્પ્રેરણ. – જો કોઈ વ્યક્તિ આત્મહત્યા કરે, તો જે કોઈ આવી આત્મહત્યાના આચરણનું દુષ્પ્રેરણ કરે, તેને બંનેમાંથી કોઈપણ પ્રકારની કેદની એવી અવધિ માટે સજા કરવામાં આવશે, જે દસ વર્ષ સુધી લંબાઈ શકે છે, અને તે દંડ માટે પણ જવાબદાર રહેશે.

૧૧૪. જ્યારે ગુનો આચરવામાં આવે ત્યારે હાજર રહેલો સહાયકકારક. – જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ, જે ગેરહાજર હોત તો સહાયકકારક તરીકે દંડનીય ઠરત, તે કૃત્ય અથવા ગુનો, જેના માટે સહાય-પ્રેરણાના પરિણામે તે દંડનીય થતો, આચરવામાં આવે ત્યારે હાજર હોય, ત્યારે તેને એવું કૃત્ય અથવા ગુનો તેણે જ આચર્યો હોવાનું માનવામાં આવશે.”

૧૪. એમ.એસ. નારાયણ મેનન @ મણિ વિ. રાજ્ય કેરળ અને અન્ય, (૨૦૦૬) ૬ એસ.સી.સી. ૩૯ માં અહેવાલિત, સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામેની અપીલમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનું વર્ણન કર્યું છે।

નિર્ણયના પરા-૫૪ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે :-

કોઈપણ સ્થિતિમાં, હાઈકોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલ તરીકે માનીને અપીલનું વિચારણા કર્યું હતું, હકીકતમાં તે પુનર્વિચારાધીન અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી હતી. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધની અપીલી સત્તાનો ઉપયોગ કરતી હોવા છતાં, હાઈકોર્ટે કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવા જોઈતા હતા કે જ્યાં બે દૃષ્ટિકોણ શક્ય હોય, ત્યાં અપીલી અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈતો નથી.

૧૫. વિદ્વાન વકીલોની દલીલો સાંભળી અને કેસના રેકૉર્ડનું અવલોકન કર્યા પછી, હું વિદ્વાન અધિક જાહેર અભિયોજક શ્રીમતી મોનાલી એચ. ભટ્ટ દ્વારા રજૂ કરાયેલ દલીલો સાથે સંપૂર્ણપણે સંમત છું કે માત્ર પક્ષકારો વચ્ચે સમજૂતી થઈ ગઈ હોવાથી આરોપીને છોડી શકાય નહીં. તેમ છતાં, હું વિદ્વાન અધિક સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા લેવાયેલા અભિગમથી ભિન્ન અભિપ્રાય અપનાવવા સક્ષમ નથી. ઉપરોક્ત નિર્ણયોનું પરીક્ષણ કરતાં, નીચેના મુદ્દાઓ પ્રગટ થાય છે :-

ક) ફરિયાદ પક્ષે એ સાબિત કર્યું નથી કે દહેજની માંગણી હતી અથવા હેરાનગતિ હતી, જે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૮૮(એ)ના પરિઘમાં આવતી હોય.

b) તથ્યોના આધારે પણ, આ અદાલતનું વિચારપૂર્વકનું મત છે કે આરોપીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈ માનસિક હેરાનગતિને કારણે મૃત્યુ થયું નથી.

૧૬. મારા અભિપ્રાયને સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના નિર્ણય, કુલદીપ કૌર વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્યના વાદમાં, જે (૨૦૧૪) ૧૦ એસસીસી ૫૮૪ માં પ્રકાશિત છે, તેમજ મંગત રામ વિ. હરિયાણા રાજ્યના વાદમાં, જે ૨૦૧૪ (૦) જીએલએચએલ-એસસી ૫૫૧૫૪ માં પ્રકાશિત છે, દ્વારા સમર્થન મળે છે.

કુલદીપ કૌર (ઉપરોક્ત)ના કેસમાં ચુકાદાનો સંબંધિત અંશ નીચે મુજબ છે :-

૧૪. મૃત્યુ પામનારના પતિ સંબંધિત નીચલી અદાલતના ચુકાદાનું અવલોકન કરવાથી સ્પષ્ટ થાય છે કે મૃત્યુ પામનારના પિતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧એ પોતાની ઉલટ-તપાસમાં જણાવ્યું હતું કે સગાઈના દિવસથી લઈને લગ્નવિધિ સુધી આરોપીઓ તરફથી કોઈ દહેજની માંગ કરવામાં આવી નહોતી. જે કંઈ સ્ત્રીધન આપવામાં આવ્યું હતું તે રિવાજ મુજબ અને તેમની ઈચ્છા અનુસાર તેમની પુત્રીને ભેટરૂપે આપવામાં આવ્યું હતું. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેમની પુત્રીએ તેમને એવું જણાવ્યું નહોતું કે ઉપકાર સિંહની ગેરહાજરીમાં દહેજના મુદ્દે તેણી પોતાની સાસરીમાં તેની સાસુ, સસરા, નણંદ, પતિ તથા મોટા દિયર કારણે નિરાશ રહેતી હતી. સાક્ષીએ પોતે જણાવ્યું હતું કે તેમની પુત્રીએ કોઈ

કારણ વિના આત્મહત્યા કેમ કરી તે માત્ર ભગવાન જ જાણે છે. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે એવું કહેવું સાચું છે કે આરોપીઓએ તેમની પુત્રીને આત્મહત્યા કરવા માટે ન તો દુષ્પ્રેરણા આપી હતી અને ન તો તેણીને હેરાન કરી હતી.

૧૫. અમે આ બાબત પર અમારી ચિંતિત વિચારણા કરી છે અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીની સાક્ષ્યનું વિશ્લેષણ કર્યું છે. અમારા વિચારિત મત અનુસાર, અપીલકર્તા વિરુદ્ધ રજૂ કરાયેલ સાક્ષ્ય ભારતીય દંડ સંહિતાની ધારા ૩૦૬ હેઠળનો કેસ સ્થાપિત કરતું નથી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓની સાક્ષ્યના આધારે માત્ર અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ ટકાવી શકાય તેમ નથી. કેસના તથ્યો અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓની સાક્ષ્યને ધ્યાનમાં લેતાં, નીચલી અદાલતે હાલના અપીલકર્તા સિવાયના તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો અને તે ચુકાદાને હાઈકોર્ટે પણ પુષ્ટિ આપી હતી. અપીલકર્તા વિરુદ્ધ નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ અને વડી અદાલત દ્વારા પુષ્ટિ અપાયેલ દોષસિદ્ધિના ચુકાદા સાથે સંમત થવા માટે અમને કોઈ મજબૂત કારણ જણાતું નથી.”

૧૭. પરિણામે, તારીખ ૧૭.૦૯.૨૦૦૩ના ન્યાયાધીશ, અધિક સત્ર ન્યાયાધીશ, ઝડપી ટ્રેક અદાલત, સુરેન્દ્રનગર દ્વારા સત્ર કેસ નં. ૮૨/૨૦૦૨ માં આપવામાં આવેલ નિર્દોષ છૂટકારોનો ચુકાદો અને હુકમ સમર્થિત કરવામાં આવે છે.

૧૮. તેથી, આ અપીલ ગુણવિહીન છે અને નામંજૂર કરવામાં આવે છે. જમાનત અને જમાનતબંધપત્ર, જો કોઈ હોય તો, રદ કરવામાં આવે છે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, જો કોઈ હોય તો, તત્કાળ નીચલી અદાલતને મોકલવામાં આવે.

સહિ/-

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયાધીશ)

*The translation of this judgment has been provided by M/s
Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.*

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.